

TÉMY A ANOTÁCIE VYBRANÝCH PREDNÁŠOK EMILA PÁLEŠA

Česká mincovňa, Bratislava, december 2022

Mincové kovy, božstvá a premeny hodnotových systémov v dejinách

Starovek poznal práve sedem kovov aj sedem planét. Každý kov sa pre svoju charakteristickú kvalitu spájal s niektorým božstvom, ktoré stelesňovalo praobraz istých hodnôt a cností. Kulty bohov v dejinách striedavo vystupovali do popredia a odrážali sa aj vo voľbe kovov ako platidla. Je fascinujúcou skutočnosťou, že tieto pôvodne náboženské impulzy pôsobia v kolektívnej intuícii až do súčasnosti a odrážali sa napríklad v zápase zlatého a strieborného menového štandardu. Peniaze sú v konečnom dôsledku systémom viery. Aby pôsobili konštruktívne, musia byť spojené so živým hodnotovým systémom, z ktorého pôvodne vznikli a ktorého sú symbolom.

Farmaceutické sympóziu firmy Wala, Bad Boll, 19. novembra 2022

Natur - Rhythmus - Mensch

Mehrere Hochkulturen des Altertums pflegten die Lehre von Zeitgeistern - von Engeln oder Göttern, die periodisch diese Welt inspirieren. Enthalten darin ist eine bildhaft konzentrierte Weisheit aus der Erfahrung über Lebensgesetze und Lebensrhythmen. Manches davon entdecken wir jetzt neu in den geschichtlichen Kulturkonfigurationen, Kunst- oder Ideenströmungen, die andererseits analogisch mit Persönlichkeitstypen und der Entwicklungspsychologie zusammenhängen. Beides hat tiefe Wurzel in der Erdvergangenheit, wo sich der Mensch nebst der ganzen Pflanzen- und Tierwelt entwickelt hat und bietet Ansätze für naturgemäße Therapie.

1. Rhythmus der Urbilder in der Kulturgeschichte
2. Rhythmus der Urbilder im Lebenslauf
3. Rhythmus der Urbilder in der Erdgeschichte
4. Rhythmus der Urbilder in der Organtherapie

Strašnické divadlo, Praha, 15. novembra 2022

Smysl současnosti očima staré moudrosti

Rozpad civilizace a vpád chaosu je životním pocitem rostoucího počtu Evropanů. Za těchto vnějších zmatků povstává v našem snovém vědomí obraz hrdiny, jenž najde onu vždy vítěznou sílu podobnou vnitřnímu slunci a zdolá zdánlivě nepřemožitelné monstrum. Jaká je to síla a kde jsou její psychická zřídla? Není snad cílem dějin vznik pravého lidství, což dává smysl všemu dění? Po polovině 21. století dojde ke střetu dvou prastarých ideových proudů: ti stojící v tradici "zlatého řetězu", jehož mistři po tisíciletí učili o vznešenosti ducha, se budou muset osvědčit tváří v tvář děsivé vůli po úplné robotizaci lidstva. Tuhle bitvu svede generace současných dětí a naším úkolem je dát jim potřebné schopnosti.

Waldorfské lýceum, České Budějovice, 22.-23. augusta 2022

Sedem pravzorov v ľudskej duši, v dejinách a v prírode. Premeny sveta a hodnôt v zrkadle dejín umenia.

Stará múdrosť hovorila o sedmici archanjelov či božstiev utvárajúcich svet ako sedem samohlások božského Slova. Obsahovala pravdivé jadro, ktoré inou cestou znovu objavuje súčasná psychológia, sociológia či evolučná biológia. Sedem praobrazov je zakorenených hlboko v našej prirodzenosti a spoza prahu vedomia usmerňujú naše osudy. Spoznať ich, očistiť a zušľachtiť nevyhnutne patrí k výchove harmonickej osobnosti

Vzdelávanie učiteľov materských škôl, Bratislava, 15.-17. júla 2022

V akom svete budú žiť naše deti a aké schopnosti majú rozvinúť

Každá generácia žije prakticky v inom svete. V akom svete budú žiť naše deti, to sa dá predvídať zo súčasných trendov a tiež z cyklických zákonitostí dejín pozorovaných oddávna. V polovici 21. storočia sa prekrížia rytmy dvoch prastarých myšlienkových prúdov, čo sa dá vyjadriť dramaticky ako stret fénixa s orlom. Naše deti budú musieť nájsť novú podobu slnečného hrdinstva v kombinácii s mníšskou sebadisciplínou, aby dokázali konštruktívne čeliť výzvam a pokušeniam svojej doby.

Keplerovo gymnázium, Praha, november 2021

Vlny tvořivosti a vnitřní řád dějin

Dějiny se skládají ze sledu epoch s velmi odlišnou atmosférou, kterou vnímáme jako "ducha doby". Stará tradice v tom spatřovala inspiraci božstev nebo archandělů, jež si cyklicky předávali vládu nad světem. Nauka o andělech popisovala skutečné kulturní vlny v dějinách, jejichž příčina je pro současnou vědu zahalena tajemstvím. Konkrétně archandělé Saturnu a Venuše představovali archetypální řád a neřád. Ten první fakticky odpovídá rytmickému návratu konzervativních nálad, politické centralizaci, zálibě v historii a rozkvětu exaktních věd či estetiky chiaroscuro a obloukové architektury. Ten druhý anarchismu, drobení moci za vlády žen, výtryskům romantického opojení a poeticko-muzikální inspirace. Život odpradáva pulzuje mezi oběma protipóly, jež se zplozují navzájem.

Divadlo na Maninách, Praha, 7. septembra 2021

Stará moudrost v zrcadle současnosti

Magie, mystika, alchymie, astrologie, angelologie - jsou tyto staré nauky zcela překonány moderní vědou? Nebo jsme k nim jen ztratili klíč? Skrývá snad jejich symbolická řeč pravdivé jádro, jež žije v realitě všedního dne? Naši praotcové si jimi odpověděli na otázku, kdo jsme a odkud kam směřujeme. Byl to jejich pokus o celostní obraz světa, člověka a jejich smyslu. Není snad úsilí o takový obraz žádoucí v každé době? Není obzvlášť dnes potřebný nový mýtický příběh, který dá smysluplné hodnotové souřadnice současnému dění?

Webinár k zdravej výžive, 25. marca 2021

Pravzory v ľudskej duši, v dejinách a v prírode. Duševná potrava ako vnútorná stránka fyzických potravín

Prečo všetky staroveké národy hovorili o božstvách, anjeloch a duchovných bytostiach v nebeských telesách? Túto otázku som si položil ako štrnásťročný a stála na začiatku výskumu, ktorý robím už 40 rokov. Starobylá myseľ sa na všetko - dejiny aj prírodu - dívala zvnútra a rozumela im cez praobrazy vynárajúce sa z hĺbky duše. Táto stará intuitívna múdrosť sa fascinujúcim spôsobom stretá s najnovšími poznatkami vedy.

Homeopatický seminár, Levoča, 2. februára 2020

Stredoveká náuka o anjeloch vo svetle vedy

Mytológia bola predvedeckou, obraznou formou poznania. Obrazy archanjelov a božstiev obsahujú zhustenú skúsenosť našich predkov o povahe a zákonitostiach života. Táto stará múdrosť sa stretáva s najnovším vedeckým výskumom a oživa v novom zmysle. Nájdeme v nej odpovede na výzvy súčasnosti? O jeho dlhoročnej práci sa porozprávame s autorom knihy *Angelológia dejín. Synchronicita a periodicita v dejinách*. V diskusii sa dotkneme aj prieniku angelológie s kabalou a medicínskeho významu starých symbolov.

Festival Avatar, Plzeň, 15. júna 2019

Historie se opakuje. Poučíme se?

Svět zůstává svým způsobem stejný, i když se mění. Dějinné vzorce se opakují až do překvapujících detailů, protože plynou z lidské přirozenosti, jež zůstává stejná přes pokrok techniky. Skutečný pokrok si vyžaduje sebepoznání a zdokonalení charakteru, což nelze nahradit technologií. Znáť sám sebe znamená znáť pravzory, které tvoří základní síly duševního univerza porovnatelné s abecedou v jazykovědě nebo s elementy v chemii. Žijeme v epoše, kdy robotizace plní odvěký sen lidí osvobodit se od fyzické práce. Při bráně do materiálního ráje však zjišťujeme, že je nezbytné osvojit si pravou duchovnost. Jinak nám hrozí pád do psychické propasti subjektivity a mravní úpadek. Řím upadl, když na něj pracovali otroci z provincií – a za nás teď pracují roboti. Musíme najít novou Severku ve vnitřním světě, abychom nezbloudili.

Vzdelávanie psychoterapeutov, Praha, 11. júna 2019

Starověká démonologie v současnosti

Starověk se svou introspektivní a personifikovanou formou vědomí rozeznával řadu různých démonů. Sedm arcidémonů ztělesňovalo sedm základních pokušení duše upadnout v sedm smrtelných hříchů. Každý arcidémon měl svou psychosomatickou signaturu a charakteristickou řeč těla. Tato démonologie vznikla ze zkušenosti a podobá se moderní klasifikaci poruch osobnosti. Stejná vnitřní pokušení však svádějí lidstvo i kolektivně a nabývají podoby destruktivních ideologií, jež (de)formují celé historické epochy. Toto nebezpečí je teď o to větší, že pro extrovertně zaměřeného moderního člověka leží zcela ve stínu jeho vědomí. Nebojuje už hrdinský zápas s vnitřními mocnostmi zla, ale místo toho se jimi nechá vést a důmyslně si je racionalizuje.

Česká akademie jógy, Praha, 10. júna 2019

Smrt zasvětitelka do nejzašších tajemství

Zasvěcení tradičně znamenalo přejít prahem smrti. Mystik umírá před smrtí. S každým z nás je hlubší vrstva vědomí, kterou vnitřně prožíváme jako anděla smrti. Z ní jsou čerpány mystické obrazy posmrtných cest, jenž mají společné jádro ve všech kulturách. Z téhle vrstvy pramení smysl a podprahově se od ní odvíjí osudové události. Ovládnutím sobectví (přírodou daného pudu přežít) se anděl smrti stává člověku rádcem a ukazatelem ryzích pravd.

Finanční poradcovia OVB, Ružomberok, máj 2019

Čo je ozajstný pokrok? Psychologický rozmer ekonomiky a prepojenie sveta do celku

Ľudstvo robí jeden pokrok za druhým, ale konečný cieľ – šťastie mu stále uniká. Svetové javy sú cez človeka, cez ľudskú psychiku previazané do celku ako spojené nádoby. Čisto vonkajšie, technické opatrenia bez mravnej ašpirácie prinášajú progres vždy za cenu regresu v inej oblasti. Trvalý, udržateľný pokrok spočíva v pokroku hodnôt a môže napredovať len v celkovej rovnováhe. Všetky jednostranné programy vrhajú spoločnosť do cyklov a nakoniec sa menia na ilúzie.

Stiftung Rosenkreuz, Berlín, 12. mája 2019

Aufgaben der Gegenwart im Lichte der alten Weisheit

Nach der Überlieferung der Babylonier leben wir heute in einem Sonnen-Jupiter-Zeitalter. In der Tat kann man an der Kulturgeschichte beobachten, wie sich geistige Impulse zur Kreativität aller Art zyklisch abwechseln entsprechend dieser alten Lehre. Wir benützen nur ein neues Wort – Paradigma

– für die Kollektive Intuitionen im Hintergrund des Geschehens, die man früher als inspiriert durch Erzengel oder Götter verstanden hat. Der Zeitgeist von heute verlangt von uns die Tugenden der Sonnenhelden zu entwickeln. Auf einer neuen Ebene müssen wir grundlegende Fragen beantworten: Was bedeutet wirklich frei zu sein? Kann ich mich überwinden? Was ist Wahrheit? Wie kann ich die Kraft der selbstständigen Erkenntnis in mir großziehen? Woher soll man gemeinsame Wertvorstellungen schöpfen, die Zusammenarbeit ermöglichen?

Čajovna Kulatá brána, Hodonín, 31. marca 2019

Tajemné rytmy v dějinách. Nauka o andělech ve světle vědy

Mytologie byla předvědeckou, obraznou formou poznání. Obrazy archandělů a božstev obsahují zhuštěnou zkušenost našich předků o povaze a zákonitostech života. Tato stará moudrost se setkává s nejnovějším vědeckým výzkumem a ožívá v novém smyslu. Nalezneme v ní odpovědi na výzvy současnosti? O jeho dlouholeté práci si promluvíme s autorem knihy Angelologie dějin, Emilem Pálešem.

Vzdelávanie psychoterapeutov, Praha, 16. oktobra 2018

Emoce jako osud a jejich proměna v biografii

Současná psychologie a neurověda objevují mnohé, co bylo jiným způsobem obsaženo již v duchovních tradicích starověku. Gnostikové mluví o sedmi archontech, jež nás poutají k tělesnosti a cyklům utrpení. Ale také o osvobozujícím poznání, jehož lze dosáhnout. Z hlediska psychologie jsou to emoční vzorce, které nás osudově vážou. Sedm základních emocí lze proměnit na vyšší nebo nižší emoce. Onou proměňující ingrediencí je kognitivní složka – volba hodnotové perspektivy, kterou si osvojíme o životním polední kolem třicítky. Tehdy máme největší příležitost překonat převzaté, zděděné vzorce a určit, zda ke konci života směřujeme k vnitřní svobodě a integritě, anebo k rozpadu osobnosti a zoufalství.

Česká akademie jógy, Praha, 15. oktobra 2018

Osvobozující poznání – gnose a džňána ve světle psychologie

Současná psychologie a neurověda objevují mnohé, co bylo jiným způsobem obsaženo již ve starověké zkušenosti mystiků západu i východu. Gnostikové mluví o sedmi archontech, jež nás uvěznili do cyklů utrpení a o osvobozujícím poznání, podobným jazykem jako buddhisté. Z hlediska psychologie jsou to emoční vzorce, které nás osudově vážou. Sedm základních emocí lze proměnit na vyšší nebo nižší emoce. Onou proměňující ingrediencí je kognitivní složka - volba hodnotové perspektivy, kterou si osvojíme o životním polední kolem třicítky. Od ní závisí, zda ke konci života směřujeme k vnitřní svobodě a integritě, anebo k rozpadu osobnosti a zoufalství.

Česká akademie jógy, Praha, 28. mája 2018

Kritéria opravdové spirituality. Jak poznat a překonat vnitřní pokušení a iluze falešné spirituality v praxi

Spiritualita je pramenem hodnot, srdcem každé kultury. Hledání a očišťování tohoto pramene je vždy aktuální. Jenže vnitřní svět je plný nástrah, které svádějí na scestí. Mystická tradice je zná jako démony, jež nás vězní v různých druzích sebeklamu. Současná psychologie a neurověda znovuobjevují tuto starou moudrost jiným způsobem. Pravá spiritualita má své rozlišující znaky, které je potřeba znát a aplikovat prakticky.

Vizovice, 28. apríla 2018

Ako prekonať subjektivitu a rozvinúť slovanské oko srdca

Zrod slovanskej kultúrnej epochy je nerozlučne spätý s rozvinutím vlastného, celistvého spôsobu poznania a videnia sveta. Na rozdiel od západnej prírodovedy, slovanská múdrosť má zahrnúť aj introspektívny, duchovný rozmer. Až sa mravné poznanie začne reálne uvádzať do života, zvláštne vlohy Slovanov začnú pôsobiť ako tvorivá spoločenská sila. Obrovskou prekážkou je však subjektivita, ktorá doposiaľ triešti všetky sily a iniciatívy.

Antropozofické centrum Sophianum, Budapešť, 16. decembra 2017

Warm heart heals cancer

In moments of pure selflessness one can experience warmth flowing around the heart. In that very moment, heart produces peptides with strong anticancerogenic effects. This finding has been theoretically anticipated by Dr. Emil Páleš from the Sophia foundation of Integral Studies in Bratislava. It has been experimentally confirmed by Dr. David Vesely at the University of South Florida, who made the discovery of cardiac hormones. Instead of expensive and poisonous chemotherapy – human body can produce its own natural healing substance induced by the act of moral will.

Mestský úrad, Banská Bystrica, 13. novembra 2017

Stará múdrosť vo svetle vedy. Ako mýty a intuícia skryto vedú naše životy

Neuroveda a psychológia v súčasnosti prenikajú k skrytým mechanizmom, ktoré dovoľujú ovládať ľudskú myseľ tak, ako mohli len čarodeji v ríši rozprávok. Psychické techniky sa už účinne využívajú v mediálnej, komerčnej a politickej praxi. Ubrániť sa im môže len ten, kto ich pozná.

Naše pocity a myšlienky pramenia v hĺbinách nevedomej mysle, ktorá má svoju vlastnú logiku. Múdrosť o nej nám odkázal starovek v obrazoch božstiev a archanjelov. Porozumieť jej znamená učiť sa reči pravzorov, ktoré tvoria základné sily duše, ako hlásky tvoria abecedu alebo chemické prvky periodickú tabuľku. Tieto pravzory pochádzajú z dávnej evolučnej minulosti Zeme. Cyklicky sa vracajú v dejinách pri striedaní kultúrnych vzorcov (náboženských kultov, umeleckých štýlov, vedeckých paradigmat i politických ústav). A sú určujúce aj pre typ osobnosti a osudovú cestu jednotlivca.

Výzvy doby sa dajú obrátiť na dobré – motivujú nás oprášiť odvekú múdrosť slnečných hrdinov, ktorí spoznali seba samých a zvíťazili sami nad sebou.

Konferencia "Umění, člověk, společnost", Ostrava, 8. novembra 2017

Umělec léčí duši společnosti

Světónázory vyrůstají ze životních nálad – z intuitivních hlubin lidské psychiky. Umělecký styl je vždy úzce spjat s myšlenkovým paradigmatem a řebříčkem hodnot své doby, i se způsobem vědeckého bádání, filosofií a organizací společnosti. Jakou roli sehrává umělec při formování hodnot a lidské osobnosti? Je umění samoučelné anebo má odpovědnost ve vztahu k něčemu, co ho přesahuje?

Analýza křivek tvořivosti v dějinách kultury ukázala, že proměny uměleckých stylů/žánrů o jednu generaci předcházejí s nimi spjaté vědecké objevy a politickou reorganizaci. Afektivní podbarvení vchází do našeho pojetí pravdy – i do vědeckých pojmů v podobě neuvědomělých paradigmat. Postmoderní světónázor zůstal stát v půli cesty, když z provázanosti myšlení s cítěním vyvodil relativismus hodnot. Plyne z toho naopak mravní úkol zušlechtit a očistovat cítěním, z nějž pak vyrůstají pravdivé myšlenky sjednocující společnost. Umění je svého druhu poznání. Umělec zasahuje do jemné příze podvědomí, kde se spřádá naše budoucnost.

Pečorský kláštor, Kyjev, 20. októbra 2017

Angelology of history. Ancient teaching about angels in the light of modern science

Age-old tradition tells of seven archangels who inspire cultural epochs cyclically as spirits of time. In the light of contemporary psychology and history, it becomes evident that this old belief was in a certain way true. Today, instead of archangels we are speaking about the alternation of paradigms, cultural patterns and archetypes of the collective unconscious.

Dr. Emil Pales researches the waves of creativity in world history for twenty-five years. Myths about gods and angels are not a pure fantasy – they contain figural truth about essential patterns of life.

Konferencia "Pravda. Teoretické a praktické aspekty", Smolenice, október 2017

Kognitívne štýly a svetonázorové paradigmy. Psychické štruktúry podfarbujúce pravdu.

Výskum v posledných desaťročiach ukázal, ako sú cítenie a myslenie úzko zviazané. City a hodnotové intuície fungujú ako kognitívny operátor – sú implicitne súčasťou každého poznávacieho aktu. Rôzne psychické štruktúry podfarbujúce proces poznania vedú u jednotlivcov k rozvoju osobitých kognitívnych štýlov a u kolektívu k svetonázorovým prúdom. Každý prúd má sklon jednostranne vyzdvihovať, absolutizovať niektorý princíp vytrhnutý z celku a neuvedomuje si to. Dôsledkom je polarizácia spoločnosti na bojujúce tábory a cyklický zápas protichodných „izmov“. Integrálna, celistvá pravda je neoddeliteľná od mravného úsilia o sebaopoznanie, sebazdokonalenie a zúplnenie vlastnej osobnosti.

Festival divadla, poézie a hudby Cap à l'Est, Banská Štiavnica, 16. augusta 2017

Archanjel Michael ako obraz duševnej rovnováhy. Ako umenie prekonáva rozdelenie medzi ľuďmi

Hlbinná psychológia prináša nové poznatky o tom, ako ľudské myšlienky korenia v podprahových intuíciách a citových náladách. Len z očisteného cítenia vyrastajú svetonázory plodné a pravdivé. Stará múdrosť označovala tieto nálady ako anjelov a démonov. U jednotlivcov sa prejavujú ako kognitívny štýl a kolektívne ako striedanie kultúrnych epoch. Iba ak pestujeme sebaopoznanie, spoznáme skryté korene našich vnuknutí a jednostrannosť našej logiky. Úloha premeniť zápas rôznych „izmov“ na konštruktívnu spoluprácu preto nie je len otázkou racionálnych argumentov. Potrebujeme umenie, ktoré vychováva naše „estetické oko“, aby sme zbadali, ako sa rôzne druhy racionality tkajú z tej najjemnejšej priadze našich duší.

Konferencia "Gnose a mystická cesta k Bohu", Teologická fakulta UK, Praha, 20. mája 2017

Archonti gnostiků ve světle hlubinné psychologie

Gnostickým motívom je predstava, že sedm inteligencií nás drží v zajetí, pretože jsme se zamilovali do křivých obrazů nebeských pravzorů ve hmotě, a poznání původních pravzorů je osvobozující. Tradiční angelologie a démonologie nabývá nový, empirický význam ve světle současného poznání o mozku, typologii osobnosti a cyklického střídání kulturních vzorců v dějinách.

Zichyho palác, Bratislava, 24. apríla 2017

Vzkriesenie – tajomstvo Veľkej noci

Existuje vzkriesenie? A čo to je? Už prví kresťania sa preli, ako si ho majú predstaviť. Pre kresťanov je to hlavný príslub náboženstva. Ale prírodovedci si ho sotva dokážu predstaviť. O vzkriesení sa hovorilo v troch rovinách: psychologickkej, biologickej a kozmologickej. Je to falošný sen alebo hlboké tajomstvo? Budeme sledovať túto vieru od starého Iránu až podnes. Psychosomatické výskumy pred štyrmi rokmi priniesli predsa niečo, čo dáva za pravdu listom apoštola Pavla.

Cyklus „Rozhovory o zdraví“, Justiho palác, Bratislava, 21. marca 2017

Zmysel života a zdravie

Viedenský psychológ Viktor Frankl založil svoju logoterapiu na osobnej skúsenosti z koncentračného tábora: vážni so zmyslom života mali výrazne väčšiu šancu prežiť. Univerzitný výskum teraz odкрýva konkrétne psychofyziologické mechanizmy, ako sa to odohráva.

Dr. Emil Páleš porovnáva staroveké názory na vzťah duše a tela so súčasnou biológiou a medicínou. Na základe starej múdrosti predpovedal niekoľko medicínskych objavov, ktoré sa skutočne potvrdili.

Trenčín, 1. decembra 2016

Čo je pravda? Prečo bdejúc snívame a ako sa prebudiť do skutočnosti

Psychológia a neuroveda 21. storočia poodhalila tajomstvá, ktoré boli kedysi doménou čarodejov a poznáme ich len z rozprávok. Experimenty nás vedú k znepokojujúcemu zisteniu, že ľudský úsudok je ovplyvniteľný do oveľa väčšej miery, než sme ochotní pripustiť. Tzv. *priming* je jednou z techník umožňujúcich manipulovať ľudské vnímanie a rozhodovanie. Toto poznanie sa dá využiť nielen na zisťné ciele, ale aj na obranu proti nim.

Brno, 11. októbra 2016

Rytmy pravé a levé mozgové hemisféry. Od duchovných tradíc po neurovedu

Neuroveda 20. storočia objavila lateralizáciu mozgových funkcií a jejich rytmy. Ty byly však introspektívne pozorované již před staletími a obrazně zachyceny v alchymii, józe, angelologii a jiných duchovních tradicích. Duševní procesy pravé a levé hemisféry mozku se přirovnávali ke Slunci a Měsíci. Věda a duchovní tradice se shodují v tom, že jejich rovnováha je klíčem k tvořivosti a úspěchu.

Podle tradice se stejný rytmus jako u jednotlivce (kolem 90 minut) odehrává také celosvětově v dlouhodobém měřítku (každých 500 let). Takový rytmus v dějinách lze skutečně doložit a má významný podíl na utváření kulturních epoch. Příčina těchto dlouhodobých rytmů je zatím záhadou.

Café Scherz, Bratislava, 28. júna 2016

Oswald Spengler a jeho „Zánik západu“

Pred sto rokmi vyšla kniha, ktorá sa stala predmetom vášnivých polemík. Naplní sa Spenglerovo proroctvo? Je osudom západnej civilizácie nezvratný pomalý úpadok?

Pamätný dom Júliusa Szabóa, Lučenec, 27. mája 2016

Archanjel Michael a slnečné mocnosti v dejinách vedy, umenia a filozofie. Čo od nás žiada duch súčasnosti?

Staroveká múdrosť obrazne vyjadrovala pravdy, ktoré súčasná psychológia a antropológia znovu objavuje ako hlbinné štruktúry, archetypy či paradigmy podmieňujúce striedanie kultúrnych systémov i osudy jednotlivcov. Jedna z nich sa prirovnávala k slnku, lebo prináša zážitok vnútorného svetla a vinie sa ako zlatá niť dejinami v pravidelnom rytme až do súčasnosti. Súvisí s pokusmi o vrcholnú syntézu vo filozofii, abstrakciou v umení, vertikálnou architektúrou, kvantovým prelomom vo fyzike a demokratizáciou politického života. Duchovný impulz vyvierajúci z kolektívneho podvedomia v súčasnosti, s ktorým sa musíme vyrovnáť, sa nazýval starým menom – Michael.

Rakúska astrologická spoločnosť, Viedeň, 24. marca 2016

Der Phönix und das Einhorn

Zwei Wundertiere, die zu den erhabensten und ältesten Symbolen der Menschheit gehören. Deuten sie auf etwas Reales hin? Beide Archetypen zeigen ihren eigenen Rhythmus in der Kulturgeschichte auf, in dem sie periodisch aufleben. Astrologisch ist es der Rhythmus der Sonne und des Jupiter. Nur einmal in zwölf Jahrhunderten kreuzen sich beide Rhythmen und der Phönix trifft das Einhorn. In einer solchen Zeit leben wir.

Katedra informatiky UK, Bratislava, 13. apríla 2015

Angelológia a kognitívna veda

Koncept „afektívnej logiky“ švajčiarskeho psychiatra Luca Ciompiho dobre zachytáva úzku previazanosť medzi cítením a myslením. Emocionálne naladenie podfarbuje každý poznávací akt, je kognitívnym operátorom organizujúcim myslenie. Pálešov výskum dopĺňa Ciompiho prácu na kolektívno-historickej úrovni. Opiera sa o štatistické spracovanie kriviek tvorivosti vo svetových dejinách – sociálnu dynamiku premien hodnotových a kultúrnych vzorcov v dejinách vedy, umenia, filozofie, náboženstva a politickej organizácie. Výsledkom je zistenie, že historické epochy pramenia zo zmien paradigmatických intuícií, ktoré podliehajú zákonitostiam analogickým individuálnej psychológii (typom osobnosti a vývojovej psychológii jednotlivca).

Mnohé z týchto zákonitostí sú obrazne zachytené v starovekej mytológii o bohoch a v stredovekej náuke o archanjeloch ako duchoch času. Náboženstvá obsahujú pravdivé jadro – empirickú skúsenosť vyjadrenú spirituálnou terminológiou.

Maďarská akadémia architektov, Budapešť, 6. februára 2014

Architektúra, ľudské telo a kultúrne epochy

Podľa Vitruvia bola starogrécka architektúra odvodená z proporcií ľudského tela. Táto myšlienka má oveľa hlbší význam, než sa doposiaľ myslelo. Architektúra každej epochy je odvodená od tvarov tých orgánov ľudského tela, ktoré sú spojené s duševnými procesmi prevládajúcimi v danej epoche. Napríklad racionalistické osvietenstvo vytvorilo novoklasicizmus, odvodený od foriem centrálnej nervovej sústavy. Konzumne materialistické baroko pripomína orgány tráviacej sústavy. Konzervatívny absolutizmus sa inšpiruje sférickými tvarmi kostí. Gotický kostol predstavuje hrudný kôš atď. Organická architektúra nie je len hocijaká stavba pripomínajúca živé tvary. Architekti všetkých dôb podvedome vnášali do každej architektúry presne tie stavebné prvky zo živej prírody, ktoré sú spojené s duševnosťou typickou pre ich kultúrnu epochu.

Palackého univerzita v Olomouci, jesenný semester 2013

Dá se předpovědet budoucnost? Od proroctví k futurologii

Cílem kurzu je přiblížit studentům různé formy a cesty myšlení zaměřeného do budoucnosti. Zorientováním se v této problematice se zlepší jejich schopnost moudře předvídat anebo konstruktivně spoluvytvářet svou osobní i naši kolektivní budoucnost.

Porovnáme všechny způsoby, jakými se lidstvo pokoušelo nahlédnout do budoucnosti, od nejstarších dějin až po současnost. Rozebereme starobylé formy, jako byli proroci, věštitrny a různé formy magické divinace. Dále způsob, jakým se předvídá, odhaduje nebo plánuje budoucnost v přírodních a společenských vědách díky poznání příčinných vztahů, strukturních zákonitostí, cyklů. Také předvídaní osobní biografie na základě psychologické typologie.

Znalosti z dějin futurologie poslouží navíc jako látka k procvičení obecněji užitečných mentálních schopností: uchopení rozdílu mezi retrospektivním, čistě reflexivním myšlením a prospektivním

myšlením, ktoré zapája vŕli a skutočnosť nejen poznáva, ale i tvoří; medzi laterálnim a logicky prímoočarým myšlením; medzi integratívnim, syntetickým a analytickým, k specializaci vedoucim prístupem. Obzory rozširujúci je také zkušenosť, jak lidstvo v každej kultúrnej epoše uvažovalo vychádzajúce z rŕzných svetonázorových východisek.

Historický ústav SAV, Bratislava, 17. októbra 2013

Vlny mentality a príčinnosť v dejinách

Zmysluplný a zaujímavý dejepis nemôže byť len popisný, ale preniká k príčinám historických udalostí. Za bežné a vedecky korektné sa považuje dávať historickú udalosť do súvislosti s vonkajšími okolnosťami – politickými, ekonomickými, demografickými, geografickými, klimatickými a pod. Pritom všetci vieme, že história má svoju vnútornú, psychologickú stránku, ktorá je rovnako rozhodujúca. Národy s rozdielnou mentalitou reagujú na rovnaké situácie celkom protichodne. Vysvetlenia, ktoré v jednej epoche znejú logicky, neprichádzajú v inej epoche do úvahy, pretože sa zmenili hodnoty, cítenie a predstavy ľudí.

Tento psychologický rozmer dejín je ťažké uchopiť jednoznačne a systematicky. V snahe o vedeckosť výkladu sa často vynecháva, ale býva aj tak prítomný implicitne, a to svojvoľným spôsobom. Emil Páleš dvadsať rokov skúma makrohistorické kultúrne vzorce, osobnostné typy, dlhodobé vlny mentalít a ich časovú štruktúru. Tieto poznatky otvárajú novú možnosť systematicky zahrnúť psychologický rozmer do výkladu dejinných udalostí a umožňujú robiť aj úspešné predikcie, resp. retrodikcie pravdepodobných udalostí. Mnohé bežne prijímané výklady sa ukazujú ako neúplné a niekedy aj mylné. Historickú udalosť nepostačí vysvetliť miestnymi a momentálnymi príčinami, keď je súčasťou celosvetového a periodického pohybu idúceho naprieč tisícročiami a naprieč kontinentmi.

Futurologická spoločnosť, Bratislava, 15. októbra 2013

Náuka o dejinných cykloch ako futuroológia staroveku

Každá klasická civilizácia mala svoje predstavy o cyklickej kvalitatívnej štruktúre času – o pravidelnom striedaní epoch rôzneho typu, ktoré sa popisovali ako striedavé „vládnutie bohov“. Na západe sa tradovala predstava (pochádzajúca zo starého Babylonu) o siedmich archanjeloch, ktorí cyklicky inšpirujú svet. Dr. Páleš dôkladne preskúmal túto náboženskú tradíciu a zistil, že popisuje reálne historické rytmy a vlny kultúry – umeleckých štýlov, vedeckých paradigiem, typov náboženstva, filozofie a usporiadania spoločnosti. Sú to približné, ale štatisticky významné rytmy, v niektorých prípadoch veľmi výrazné. Náuka starobabylonských kňazov je fakticky najúspešnejšou futurologickou teóriou, pretože dokázala sformulovať úspešné dlhodobé predpovede vývoja sveta na tisícročia vopred.

Príčina týchto dejinných rytmov nám nie je známa. Obsahovo a poradím archetypov však vykazujú veľa podobností s tým, čo pozorujeme vo vývinovej psychológii jednotlivca. Starovekí kňazi možno vypozerovali zákonitosti kolektívnej psychológie, ktoré by sa mohli stať dôležitou zložkou aj v uvažovaní moderného futurológa.

Manažerský kurz, Bratislava, 15. júna 2013

Celistvá osobnosť ako kľúč k tvorivosti a dlhodobému úspechu manažera

Ako dokázali vynikajúce osobnosti v dejinách premeniť beznádejné situácie na veľký úspech? Aké sú osobné predpoklady tvorivosti? Dá sa predpovedať budúci osud firmy z hodnôt, na ktorých sa zakladá? Ako zužitkovať poznanie o typoch osobnosti na tvorbu súdržného a efektívneho kolektívu?

Staromestský klub, Bratislava, 14. decembra 2012

Angelológia dejín po dvadsiatich rokoch: čo potvrdili svetové univerzity a čo nie

Druhý zväzok *Angelológie dejín* od slovenského priekopníka integrálnych vied Emila Páleša vychádza v decembri tohto roku. Pri príležitosti uvedenia pokračovania knihy môžeme zhodnotiť objavy uplynulých pätnástich rokov, ktoré potvrdili (alebo aj nepotvrdili) pôvodné predpoklady a predpovede Angelológie.

Archeológovia objavili celé kultúry predpovedané na základe znalostí o periodickom striedaní duchovných archetypov v dejinách; alebo priznali svoj omyl a predatovali významné pamiatky ako Stonehenge v súlade s časovými údajmi uvedenými v prvom zväzku Angelológie. Angelologická hypotéza o vzniku teplokrvnosti alebo vtáčieho krídla sa medzitým stala hlavnou hypotézou paleontológov; účinnú látku proti víru HIV skutočne izolovali zo slnečnice...

Starobylá múdrosť ukázala prinajmenšom čiastočne, že stojí za to, aby bola ďalej skúmaná.

Kalifornský inštitút integrálnych štúdií, San Francisco, jarný semester 2012

Chronopsychology of History as an Example of Slavic Sophiology

The course is based on the results of my original research in the past 25 years.

I will briefly introduce sophiology as an effort to integrate revelation, reason and sensory experience. Then take the ancient teaching on angels as spirits of time as an example.

Seven gods/archangels/archetypes of planets have been believed to act as creative intelligences inspiring human biography, cultural history and natural history by many ancient people. We will compare these beliefs to the knowledge of contemporary science: developmental psychology, cultural anthropology and evolutionary biology. We will find out that the *Chaldean sequence of planets* best approximates the course of human history. The oldest philosophy of history is the most scientific one, because it enables statistically verifiable predictions.

The same sequence of archetypes coincides with the phases of human biography as known in developmental psychology. And again the same archetypes can be found in the biological evolution of plants and animals. Here they can clarify certain phenomena which darwinism can not account for (synchronous convergences, fractal structure of human body).

Among the co-workers of CIIS my work can be best compared to the one of Richard Tarnas. Both analyse time-patterns in world history in terms of archetypes of classical astrology. My work differs in that it does not work with planetary alignments but with the fixed Chaldean sequence (which belonged also to the core of Babylonian astrology). It goes beyond Tarnas' work in three points: 1) It is being tested on quantified double-blind studies, instead of author's narrative only. 2) Not only past 500 years of western culture, but complete known history of the world is taken into account. 3) The same principles are being tested trans-disciplinary: in individual psychology, cultural history and biological evolution.

Západočeská univerzita v Plzni, jesenný semester 2011

Angelologie – epistemologie starověku. Jak se vysvětloval svět kdysi – a jak dnes

Budeme objevovat, co znamenala nauka o bozích a andělech. Zjistíme, že staré mýty obsahují reálné poznatky v obrazné podobě. Dějiny lidstva i původ přírody se kdysi vysvětlovaly z úhlu pohledu jiného paradigmatu myšlení. Toto paradigma bylo svým způsobem také vědecké, protože usilovalo utřídit tehdejší zkušenost do racionálního systému. Porovnáme dvě paradigmatata:

- a) platonské – užívající praobrazů a syntetického myšlení (převládalo do konce středověku)
- b) demokritovské – založené na atomismu a redukcionismu (převládalo v novověku)

Pět fenoménů z kulturních dějin, biologie a chemie nám poslouží jako pracovní příklady. Budeme o nich uvažovat dvěma způsoby, ve dvou paradigmatatech současně. Zjistíme, že stejné jevy se v obou paradigmatatech vysvětlují různým způsobem a každé paradigma lépe vysvětluje jiný typ jevů. Moderní

paradigma umožnilo pochopiť mnohé, čo starovek vysvetliť nemohol. Platí to však také obrátené: z platónskeho obrazu kosmu ľahšie plynú vysvetlenia pre určité triedy javov, pre ktoré súčasná veda poskytuje príliš zložitá alebo žiadna vysvetlenia.

Posluchač by mal dojsť k zážitku vysvobozenia z sugescie jedného paradigmatu. Každé paradigma zdôrazňuje a upoutáva našu pozornosť k tým javom, ktoré zapadajú do jeho obrazu sveta – a iných javov si nevšímá, zamlčuje je alebo snižuje ich význam. Oprávdivý badateľ nesmie do vedeckých záverov podvedomým zabudovávať niektorý filozofický obraz sveta ako samozrejmosť – ale má vedomým pracovať s rôznymi paradigmatami ako s pohyblivými a predbežne rovnocennými alternatívami.

Práci s konkrétnymi príkladmi, ako vzniká poznávanie, dospějeme k širšej, celistvšej metodológii – prekonávajúcej paradigmatickú omezenosť tým, že vedomým pracuje s podvedomými obsahmi každej kultúrnej epochy. Ukážeme si, ako musí byť tri složky – skúsenosť, rozum a intuícia – správne zkloubené v každom poznatku. K takej celistvej moudrosti – sofiiológii – smerovalo viacero slovanských mysliteľov.

Slobodomurárska lóža "Zum hellen Licht", Hamm, 29. júna 2011

Rhythmen in der Kulturgeschichte. Tiefenpsychologie entdeckt die alte Engellehre wieder

Auch für das innere Seelenleben des Menschen und Schicksal in seinem Lebensweg gibt es Gesetzmäßigkeiten. Obwohl anderen Charakters als die Naturgesetze, doch nicht minder wichtig. Uralte Weisheit davon ist in religiösen Bildern und Erzählungen enthalten.

Durch die Arbeit von Dr. Emil Páleš geriet ein Teil von diesem geistigen Fabelland ins klare Licht des wissenschaftlichen Verstandes. 25 Jahre Erforschung von Kulturwellen und Kurven der Kreativität in der Geschichte durch qualitative und statistisch-quantitative Mittel zeigt, daß die mittelalterliche Angelologie ein faktisches Wissen enthält in einem Bereich, den wir heutzutage als Tiefenpsychologie, kollektive Chronopsychologie oder Chronosozioologie beschreiben könnten.

Historický ústav SAV, Bratislava, 23. septembra 2010

Psychologické príčiny v dejinách

Popri geografických, klimatických, hospodárskych, politických a iných vonkajších podmienkach sú dejiny určované aj vnútornými, psychologickými podmienkami, ktoré často rozhodujú o tom, ako osobnosti a národy zareagujú na vonkajšie výzvy.

V príspevku zhrniem výsledky dvadsaťročného skúmania kriviek tvorivosti vo svetových dejinách. Matematická štatistika v nich odhaľuje nenáhodné pravidelnosti. Isté typy vied a umení sa rozvíjajú zakaždým spoločne; k určitému druhu náboženských hodnôt patrí určitý umelecký štýl, typ filozofie a štátu. Zo štúdií týchto korelácií sa vynárajú *kultúrne typy*, ktoré sú analogické osobnostným typom v psychológii. Určitý psychologický faktor, schopnosť alebo hodnota, sa ťahne ako spoločný menovateľ naprieč zdanlivo nesúvisiacimi sektormi spoločnosti v danom čase a mieste. Netriviálne dejinné jednotlivosti sa dajú vyvodiť (i predpovedať) z pochopenia archetypu skúmanej kultúry ako celku.

Štatistika navyše odhaľuje významné synchronicity a periodicity. Podobné udalosti a duševné inšpirácie sa objavujú súčasne u navzájom vzdialených civilizácií. Podobné svetonázory, estetické štýly a spoločenské štruktúry sa vracajú cyklicky. Základné kultúrne typy, aj časové poradie ich striedania v dejinách boli známe niekoľkým starovekým civilizáciám. Vykladalo sa to nábožensky, ako činnosť duchov času (bohov, anjelov, múz), čo inšpirujú pozemské dianie. Ide o jav, ktorý sa pri pohľade na svetové dejiny ako celok stáva zreteľným, avšak jeho vysvetlenie je nám záhadou a výzvou.

Kongres geomantie, Bratislava, 19. júna 2010

Pratvary v prírode, architektúre a ľudskej psychike. Zákonité premeny umeleckého tvaroslovia v dejinách
Architektúra vzniká premietnutím rovnakých zákonitostí, aké vybudovali ľudské telo, do vonkajšieho priestoru. Rôzne psychické procesy a estetické pravzory sa spájajú s rôznymi okruhmi orgánov, ktoré sa vyvíjali v istých evolučných obdobiach v istom poradí. Podobné časové a tvarové zákonitosti platia pre premeny stavebného tvaroslovia v dejinách kultúry.

Café Scherz, Bratislava, 17. mája 2010

Anjelské chóry a hudba sfér

Prečo sa anjeli zobrazujú ako spievajú a hrajú na hudobných nástrojoch? A ktorý chór hrá na aké nástroje? Hudba je najduchovnejšie umenie a umenie je hmotným výrazom duchovného. Každý chór anjelov sa spája s inými cnosťami. Voľbou správnych nástrojov, tempa, tonality, melodiky, rytmiky, dynamiky a chromatiky možno vyvolať v duši podobnú náladu, akú pociťujeme v prítomnosti jednotlivých chórov. Symboliku anjelov a ich súvislosť s hudbou si priblížime aj ukážkami hudobných skladieb a výtvarných diel.

Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra, 5. mája 2010

Univerzálny rozmer mystickej skúsenosti

Je známe, že popri rozdielnostiach existuje aj pozoruhodná podobnosť náboženských motívov a mystických skúseností v celosvetovom meradle. Nezodpovedanou zostávala otázka, nakoľko je táto podobnosť výsledkom intersubjektívnej povahy samotnej vnútornej skúsenosti a v akej miere je výsledkom vonkajšieho prenosu (migrácie, kontaktov a podobného kultúrneho prostredia).

Štúdium obsahu zjavení (zážitkov inšpirácie, osvietenia, vnuknutia, zjavenia božstiev, anjelov, predkov a pod.), tentokrát aj z hľadiska ich časových vzorcov v dejinách, odhaľuje významné synchronicity s ďalekosiahlymi dôsledkami. Ukazujú za prvé: že tieto zážitky zjavení pramenia zvnútra nezávisle od sociálneho prostredia, ba často v protiklade k nemu. Za druhé, že sú do veľkej miery transkultúrne a nadkonfesionálne. A za tretie, že tie isté vnútorné obrazy, ktoré introspektívne vnímajú jednotlivci rozvíjajúci meditatívnu prax, v danej dobe ovplyvňujú podvedomie celej spoločnosti (vrátane ateistov) a vyúsťujú do kultúrnych, estetických a svetonázorových dejinných vln.

Časť vedomia každého človeka je pod prahom vedomia v stave sna, kde prijíma rovnaké obrazy ako mystik, a aj keď je to nevedomelé, je to dokázateľné z jeho konania. Celú sekulárnu kultúru je potrebné chápať ako podprahovo neustále spoluutváranú mysticky prijímanými náboženskými impulzmi.

Nórska univerzita vedy a technológie, Trondheim, 11. apríla 2005

Periodic and synchronous recurrence of archetypical forms in the history of architecture and in the evolution of nature

Living organisms show a tendency to converge to certain forms and functions in certain time periods. Different species of plants and animals mutate in an analogical way at the same time in far distant and different biotops.

The same tendency can be observed in the history of artistic styles. Analogical aesthetical forms do appear at the same time in two or more isolated parts of the world as original inventions.

Moreover, the sequence of appearance of these aesthetical ideals is fixed. The evolution of nature and the evolution of culture seems to be governed by the same law. Thus, for instance the form-metamorphoses of palaeozoic and mesozoic ammonites can be compared with the sequence of form-metamorphoses of gothic windows in medieval England.

Sheldrake's hypothesis of morphic resonance gets a strong support.

Angelology rediscovered. Chronobiology confirms the medieval teaching on angels by empirical evidence

A thorough study of social and cultural dynamics in the past fifteen millenia of history and prehistory by means of mathematical tools of inferential statistics has lead to the discovery of the 500-year periodicity in creative activity of genii in different branches of culture worldwide. Artistic styles, philosophical ideas, inventions and political structures appear synchronously in different parts of the world without having a contact. It is intriguing that this periodic time-pattern has been well known already in the past, and discussed by the medieval Christian and Arabic scholars. The teaching about seven gods or archangels, who alternate cyclically as spirits of time, goes back to the times of Babylonian priesthood.

A condensed report of the author of the monograph „Angelology of history. Synchronicity and periodicity in history“ summing up fifteen years of reserach.